

## СПРАВА «НІНА КУЦЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF NINA KUTSENKO v. UKRAINE)

(Заява №25114/11)

### Стислий виклад рішення від 18 липня 2017 року

18 серпня 2003 року заявниця звернулася до відділу міліції з заявою про зникнення її сина, який декількома днями раніше пішов із дому та не повернувся. Того ж дня у м. Васильків було знайдено неопізаного чоловіка без свідомості, якого було доставлено до лікарні із попереднім діагнозом «отруєння невідомою речовиною», і який згодом ідентифікував себе як син заявниці.

21 серпня 2003 року працівникам відділу міліції стало відомо про місце перебування сина заявниці. Заявниці цю інформацію повідомлено не було.

Наступного дня син заявниці самовільно покинув лікарню, а 25 серпня 2003 року, після дзвінка невстановленої особи до чергової частини лінійного відділу міліції, його було знайдено непритомним на залізничній станції у м. Фастів із численними тілесними ушкодженнями. Працівник лінійного відділу міліції викликав швидку допомогу та сина заявниці було доставлено до лікарні. 02 вересня 2003 року син заявниці впав у кому. Наступного дня у зв'язку із невжиттям лікарями жодних заходів син заявниці помер.

10 жовтня 2003 року Генеральною прокуратурою України (далі – ГПУ) було порушено кримінальну справу за фактом смерті сина заявниці за ознаками умисного вбивства. Протягом наступних 13 років слідчі, відповідальні за справу, змінювалися щонайменше 20 разів. За результатами досудового розслідування щодо працівників міліції, які обвинувачувались у непроведєнні розшуку зниклого сина заявниці, працівників міліції, які обвинувачувались у жорстокому із ним поводженні, лікаря Фастівської ЦРЛ та завідувача бюро судово-медичної експертизи, який проводив судово-медичне дослідження трупа, було складено обвинувальні висновки у зв'язку із заподіянням сину заявниці тілесних ушкоджень, що спричинили його смерть, ненаданням йому належної медичної допомоги та службовою недбалістю. Усіх обвинувачених було визнано винними, але у зв'язку із закінченням строків давності їх було звільнено від кримінальної відповідальності або від відбування покарання.

Рішеннями національних судів заявниці в якості відшкодування моральної шкоди було присуджено 261 851 грн компенсації (близько 16 500 євро на момент ухвалення кожного окремого рішення), проте заявниця стверджувала про отримання лише близько 1225 євро.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилась за статтями 2, 6 та 13 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), стверджуючи, що держава була відповідальною за смерть її сина, а також на непроведення ефективного розслідування обставин смерті її сина. Європейський суд вирішив розглядати скарги заявниці виключно за статтею 2 Конвенції.

Розглядаючи скарги заявниці, Європейський суд вказав, що для встановлення винних осіб розслідування на національному рівні мало б встановити походження та обсяг тілесних ушкоджень сина заявниці, а також обставини, за яких він отримав ці тілесні ушкодження. Він також вказав на низку суттєвих недоліків та надмірні затримки досудового розслідування щодо походження тілесних ушкоджень, які спричинили смерті, сина заявниці. Європейський суд констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції вказавши, серед іншого, що за результатом розслідування, яке тривало близько тринадцяти років, не було встановлено всі факти, не було встановлено двох із трьох обвинувачуваних працівників міліції, а третього було звільнено від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності.

Крім цього, Європейський суд встановив порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції у зв'язку з неефективним розслідуванням щодо стверджуваного ненадання належної медичної допомоги сину заявниці у Фастівській лікарні. Зокрема, Європейський суд вказав на те, що національні органи влади не доклали всіх зусиль під час розслідування щодо лікування, яке надавалось сину заявниці перед його смертю. Європейський суд зазначив, що кримінальну справу було порушено лише через чотири роки після смерті сина заявниці, а ще через сім років було ухвалено вирок, яким було визнано винним лікаря Фастівської лікарні у зв'язку з неперевереденням сина заявниці до іншої медичної установи з метою підтвердження встановленого діагнозу та невжиттям жодних заходів, після того, як він впав у кому.

Порушення матеріального аспекту статті 2 Конвенції Європейський суд констатував у зв'язку з тим, що син заявниці зазнав тілесних ушкоджень, що спричинили його смерть, перебуваючи під контролем працівників міліції; крім того, одним із чинників, який ставив під сумнів якість наданої медичної допомоги, була відсутність на той час порядку лікування черепно-мозкових травм та перевезення пацієнтів з однієї медичної установи до іншої; ситуація, що склалась із заявником у Фастівській лікарні, де факто була відмовою у наданні медичної допомоги, що спричинило смерть заявника.

Європейський суд дійшов висновку, що держава несе відповідальність за смерть сина заявниці як внаслідок побойв працівниками міліції, так і відсутності належної медичної допомоги. За конкретних обставин цієї справи обидва зазначені фактори спричинили смерть сина заявниці, і немає потреби та

можливості з точністю встановлювати який з них відіграв вирішальну роль у його смерті.

Крім цього, з огляду на свої висновки щодо порушення матеріального та процесуального аспектів статті 2 Конвенції, Європейський суд вказав, що органи влади не надали заявниці ефективного та належного відшкодування за стверджені порушення. Відповідно, вона все ще може стверджувати, що вона є «жертвою» порушення положень Конвенції у розумінні статті 34 Конвенції.

### **ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО**

«1. Приєднує до розгляду заяви по суті питання щодо статусу потерпілої заявниці та постановляє, що вона все ще може вважатися потерпілою від стверджуваних порушень;

2. *Оголошує* заяву прийнятною;

3. *Постановляє*, що було порушення матеріального аспекту статті 2 Конвенції у зв'язку зі смертельними тілесними ушкодженнями, завданими сином заявниці працівниками міліції, та ненаданням належної медичної допомоги до його смерті;

4. *Постановляє*, що було порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції у зв'язку з неефективним розслідуванням на національному рівні походження тілесних ушкоджень В.К.;

5. *Постановляє*, що було порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції у зв'язку з неефективним розслідуванням на національному рівні тверджень щодо ненадання сину заявниці належної медичної допомоги у Фастівській лікарні;

6. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, що мають бути конвертовані у валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 72 000 (сімдесят дві тисячі) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись;

(ii) 2750 (дві тисячі сімсот п'ятдесят) євро відшкодування судових витрат, понесених під час провадження у Суді та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявниці (присуджена сума повинна бути перерахована на рахунок адвоката заявниці пана Тарахкала); та

(iii) 36 (тридцять шість) євро відшкодування інших витрат та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявниці;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

7. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.»